

Bijlage 1 Korte beschrijving van ambities en leidende principes voor inkoop jeugdhulp vanaf 2022

In het nadenken over waartoe de hulp en ondersteuning aan de jeugd en hun ouders moet leiden, heeft de gemeente Groningen, met input van verschillende ketenpartners, leidende principes en een vijftal ambities geformuleerd. Deze inhoudelijke visie op de zorg voor jeugd voor de komende jaren is gebundeld in het zogeheten 'koersdocument'. Er gebeurt al veel en er gaat veel goed. We zetten als gemeente bijv. in op de invoering van de Ondersteuner Jeugd en Gezin als schakel tussen de WIJ en de huisartsen, om de jeugdhulp dichterbij onze inwoners te brengen. Samen met het onderwijs organiseren wij op een aantal plekken collectieve ondersteuning in de school, om individuele zorgtoewijzingen te verminderen en kinderen in staat te stellen aan het onderwijs te kunnen blijven deelnemen en zo thuiszitten te voorkomen. Al met al is het een gezamenlijk leerproces van ons als gemeente met onze ketenpartners. Met de nu geformuleerde ambities willen wij een flinke stap zetten in de ontwikkeling van ons lokale jeugdstelsel, in samenhang met voornoemde ketenpartners en de regio.

Hieronder volgt een korte omschrijving van de geformuleerde ambities en leidende principes.

Ambities

1. Buurten hebben een sterke sociale basis

We willen sterke gezinnen, buurten, wijken en andere sociale gemeenschappen die bijdragen aan het kansrijk, gezond en veilig opgroeien van kinderen en jongeren. Hiervoor willen we waar nodig de onderlinge betrokkenheid, sociale basis en sociale binding in onze buurten en wijken versterken. Wij willen dat er meer samenhang is in preventieve activiteiten en meer samenwerking. En dat jeugdhulporganisaties op de hoogte zijn van preventieve activiteiten en daarnaar verwijzen. Ook willen wij dat in alle wijken en dorpen ingezet wordt op factoren waarmee de kans dat kinderen en jongeren in de problemen komen blijven afnemen. Het gaat hier bijvoorbeeld om sociale binding, kansen om zich te ontwikkelen, sociale vaardigheden en erkenning, gezonde opvattingen en duidelijke normen.

Waarom willen we dit?

Voor de toekomst van de samenleving is het van vitaal belang dat kinderen en jongeren zich gezond en veilig ontwikkelen. Hiervoor is een veelzijdige en stimulerende omgeving nodig, waarin ieder kind zich veilig en prettig voelt, zijn talenten ontdekt en ontplooit en tot zijn recht komt. Hierbij speelt de opvoeding door ouders en het onderwijs/opvang een belangrijke rol. Kinderen en jongeren brengen veel tijd van hun leven door in vrije tijdsverband in de buurt, de wijk, het dorp, de stad en online. De sociale basis heeft grote invloed op de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Er zijn zowel risico- als beschermende factoren aanwezig in gezin, vriendengroepen, school en in de wijk. Aandacht voor het versterken van beschermende sociale- en omgevingsfactoren is van belang om kinderen, jongeren en hun ouders en opvoeders te ondersteunen bij het opgroeien, ontwikkelen en opvoeden. We verwachten dat jeugdigen hiermee meer kansen krijgen om zich positief te ontwikkelen, en dat vaker alledaagse problemen in het gewone leven kunnen worden opgepakt. Preventie richt dus zich op het versterken van het alledaagse opgroeien en opvoeden, het normaliseren, ook in situaties waarin het even wat minder makkelijk gaat.

Maatschappelijke effecten

1. Ouders en verzorgers van kinderen hebben genoeg draagkracht om kinderen en jongeren kansrijk, gezond en veilig te laten opgroeien. Dit geldt ook voor het sociale netwerk om gezinnen heen;
2. Met het versterken van de opvoedvaardigheden van ouders en het sociale netwerk, voorkomen kan we dat kinderen en jongeren extra ondersteuning nodig hebben; en daar waar dat wel aan de orde is zetten we zo licht mogelijke zorg in om daarmee zwaardere zorg te voorkomen.

2. Kinderen groeien thuis en veilig op

We willen dat kinderen thuis en veilig opgroeien. Dit betekent dat we uithuisplaatsingen willen voorkomen en zo mogelijk terugbrengen naar nul. Jeugdigen groeien op in een gezin en hebben alle mogelijkheden om zich positief te ontwikkelen tot zo zelfstandig mogelijk functionerende volwassenen. Als er toch sprake is van een uithuisplaatsing, dan betreft het altijd een oplossing die zoveel mogelijk overeenkomt met een normale gezinssituatie, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang van de jeugdige is. We willen in principe geen gesloten plaatsingen meer, omdat dit in vrijwel alle gevallen traumatisch voor jeugdigen is. We willen minder opnamen voor jeugdigen. Als er toch een opname nodig is, dan is dit altijd een onderdeel van een breder ambulante traject. Ook bij kinderen met zware problematiek kan een informeel netwerk onderdeel van de oplossing zijn.

Waarom willen we dit?

Het plaatsen van jeugdigen in residentiële voorzieningen is voor hen vaak traumatiserend. Jeugdigen worden uit hun omgeving gehaald, probleemgedrag wordt onderling overgenomen, jeugdigen nemen geen initiatief meer. Onderwijs vindt op een andere wijze plaats. Het gezin waarin de jeugdige opgroeit moet altijd actief betrokken worden bij de zorg om een groter effect van de behandeling te krijgen en dit is nu niet altijd het geval.

Maatschappelijke effecten

1. Door inzet van intensieve ambulante zorg en ondersteuning wordt de draagkracht van gezinnen en jeugdigen met een veiligheidsrisico versterkt;
2. Er zijn in 2026 fors minder uithuisplaatsingen dan in 2022, waarbij het uitgangspunt het streven naar nul uithuisplaatsingen is;
3. Als er toch sprake is van een uithuisplaatsing, dan betreft dit altijd een oplossing die zoveel mogelijk overeenkomt met een 'normale' gezinssituatie, tenzij dit aantoonbaar niet in het belang van de jeugdige is;
4. Er zijn meer (deeltijd) pleegouders beschikbaar in het geval dat kinderen niet meer bij de eigen ouders kunnen wonen. Er zijn meer netwerkplaatsingen;
5. Er wordt snel besloten of het kind terug naar het eigen gezin gaat of dat het kind in het pleeggezin opgroeit en de biologische ouders ondersteund worden bij hun nieuwe rol als ouder;
6. De hulpverlening en ketensamenwerking bij crisissen is verbeterd, om uithuisplaatsing bij crisis te verminderen.

3. Jeugdhulp sluit aan bij de leefwereld van kinderen en jongeren en is altijd in de buurt beschikbaar

Jeugdigen groeien zo thuis mogelijk op en als er hulp nodig is, wordt dat zoveel mogelijk in de leefwereld van jeugdigen geboden. De jeugdhulp vindt in samenhang met eventuele andere ondersteuning op school en in het gezin plaats. Dit betekent dat we de jeugdhulp zo gaan organiseren en het systeem zo inrichten, dat een groot aantal vormen van jeugdhulp in of dichtbij de leefwereld van jeugdigen aanwezig is. Dus in de wijk of het dorp waar jeugdigen wonen en/of op of nabij de school. Bij een vraag naar ondersteuning of hulp vanuit de jeugdige of het gezin is WIJ Groningen het eerst aan zet en ondersteunt kind, jongere en ouders bij het oplossen of hanteerbaar maken van hun problemen. Ambulante begeleiding en specialistische behandeling is op wijkniveau en dorpsniveau aanwezig en sluit 'gewoon' aan bij de mogelijkheden van het sociale netwerk in de buurt of elders. Jeugdhulp is beschikbaar zonder ingewikkelde procedures.

Waarom

De samenhang tussen jeugdhulp en de mogelijkheden die er vanuit het gezin, de school, het sociale netwerk en de sociale infrastructuur van de buurt of wijk mogelijk is, wordt nog onvoldoende benut. Jeugdhulp moet altijd in samenhang met het dagelijkse leven georganiseerd en afgestemd worden. Dit draagt bij aan integrale effectieve hulp voor kind en gezin, voorkomt opschaling van zorg en vergroot de mogelijkheden tot het afschalen van zorg. Om te voorkomen dat vragen en problemen van jeugdigen en gezinnen onnodig groot worden, is het van belang om er op tijd bij te zijn, met preventieve aanpakken, soms met kortdurende ondersteuning en ambulante hulpverlening en soms met de inzet van meer specialistische trajecten. En altijd in samenhang met datgene dat vanuit de basishulp, vanuit school en wijk geboden kan worden. Hiervoor is meer dan tot nu toe georganiseerd is, de samenwerking met specialistische hulp is nodig om te komen tot een integraal traject.

Ook bij stevige problemen moeten jeugdigen in hun eigen gezin, in hun eigen straat en op hun eigen school kunnen blijven opgroeien en zich positief ontwikkelen. Om dit te bereiken zetten we nieuwe stappen in de wijze waarop we de organisatie van het ondersteuningsaanbod vormgeven, in samenhang met de potentie van de sociale structuur in de wijk en of gemeente. Dit geldt ook voor situaties waarin gewerkt wordt aan het verbeteren van de veiligheid van jeugdigen, in samenspraak met bijvoorbeeld de gecertificeerde instellingen.

Maatschappelijke effecten

1. Jeugdigen groeien zo thuis mogelijk veilig op, ze krijgen ondersteuning in de wijk waar ze wonen en in samenhang met de hulp in het gezin en op school;
2. Meer jeugdigen worden ondersteund door WIJ Groningen samen met het eigen netwerk en de lokale basisvoorzieningen in het voorliggend veld;
3. Er zijn minder verwijzingen naar specialistische jeugdhulp buiten de jeugdhulp in wijk of dorp;
4. Minder terugval en terugkeer na het afronden specialistische jeugdhulp.

4. Op en nabij de school wordt de ondersteuning geboden die nodig is

Wij willen kinderen en jongeren optimale kansen bieden om zich te ontwikkelen. Het uitgangspunt is dat elk kind onderwijs krijgt en dat dit zo gewoon mogelijk is. Geen enkel leerplichtig kind zit langer dan drie maanden zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg thuis. Ondersteuning op en nabij de school en thuis worden in samenhang aangeboden. Iedereen (gezin, het sociale netwerk, school, WIJ Groningen en jeugdhulp) die hierin een rol heeft, werkt vanuit hetzelfde samenhangende plan.

Waarom willen we dit?

Wij willen kinderen en jongeren optimaal kansen bieden om een plek in de samenleving te verwerven. Daarvoor is onderwijs nodig. Een sterke verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp is nodig om aan kinderen en jongeren optimale ontwikkelingskansen te bieden. Op sommige plekken komt deze verbinding goed tot stand, maar op andere nog niet of niet goed genoeg. In de praktijk stuiten kinderen en ouders daar op allerlei problemen. Het blijkt vaak moeizaam en ingewikkeld om voor kinderen en jongeren die iets extra's nodig hebben vroegtijdig, snel en effectief een passend onderwijs- en/of hulpaanbod te realiseren. Ouders worden van het kastje naar de muur gestuurd en raken gefrustreerd. Professionals zijn ontevreden over hun mogelijkheden om te doen wat nodig is. We schieten te kort en doen onze kinderen tekort. Dit uit zich onder andere in de thuiszittersproblematiek.

Maatschappelijke effecten

1. Ieder kind en jongere doet mee en heeft indien nodig een integraal passend aanbod van onderwijs en ondersteuning en zorg, dat tot stand komt in samenhang met de vijfhoek van ouders, onderwijs, gemeente, WIJ en jeugdhulpaanbieders;

2. Het aantal leerplichtige kinderen dat drie maanden zonder passend integraal aanbod van onderwijs/zorg thuis zit is zo mogelijk nul;
3. Meer rust voor ouders, kinderen en scholen in de ondersteuning thuis en op school.

5. *We bieden passende en goed lopende zorg bij de overgang naar 18 jaar*

Wij willen dat jongeren die jeugdhulp ontvangen, bij de overgang naar hun 18^e jaar geen hinder ondervinden van schotten tussen wetten en dat de overgang naar volwassenheid en de volwassenzorg soepel verloopt. Uitgangspunt hierbij is dat iedere jeugdige op zijn 18^e:

- Een passende, betaalbare en stabiele woonplek heeft. Dit kan zijn bij ouders, in een instelling, in verlengde pleegzorg/gezinshuis, dan wel een eigenstandige woonplek;
- Een plek op school, dagbesteding of een baan heeft;
- Voldoende inkomen heeft;
- Fysiek en mentaal in balans is en een plan heeft op het signaleren van disbalans;
- Een stabiel, steunend netwerk heeft.

Waarom willen we dit?

Een soepele overgang van 18- naar 18+ zorgt ervoor dat ook jongeren, die nog extra ondersteuning nodig hebben, een goede start hebben van hun volwassen leven. Op het moment dat de jongere 18 jaar wordt en hij of zij ondersteuning heeft op grond van de Jeugdwet, wordt hij geconfronteerd met allerlei veranderingen. Jongeren kunnen na hun 18e verjaardag vaak niet meer terecht bij dezelfde aanbieder/ behandelaar. Dit kan bijvoorbeeld zijn vanwege het ontbreken van een contract met de zorgverzekeraar van de jongere, het ontbreken van een contract of lagere tarieven Wmo bij de aanbieder, terwijl dat wel wenselijk is in verband met bekendheid van de jongere bij de behandelaar en continuïteit van zorg. Dit geldt voor de GGZ maar ook voor andere zorgvormen. Ook is er een tekort aan betaalbare huisvesting voor jongeren, al dan niet in combinatie met begeleiding.

Jongeren krijgen vanaf hun 18^e te maken met wet- en regelgeving die gericht is op volwassenen en een bepaalde mate van zelfredzaamheid veronderstellen. Een aantal jongeren heeft echter meer tijd nodig om zich te ontwikkelen naar zelfstandigheid of heeft blijvend ondersteuning nodig. Soms ontbreekt aanbod dat aansluit bij de wensen en behoeften van deze jongeren.

Maatschappelijke effecten

1. Jongeren worden ongeacht hun leeftijd optimaal ondersteund om zo zelfstandig mogelijk te functioneren en een zinvolle dagbesteding te hebben (werk dan wel scholing), passend bij hun individuele ontwikkelingsmogelijkheden;
2. Jongeren worden voldoende ondersteund en kunnen hun volwassen leven zo veel mogelijk met eigen regie vormgeven, waarbij het streven is de zorg indien mogelijk af te bouwen naar een minimaal niveau om stabiliteit te onderhouden;
3. Jongeren van 18 jaar en ouder hebben zoveel mogelijk een passende, stabiele, betaalbare woonplek;
4. Hulpverlening aan jongeren die 18 jaar worden wordt, indien hulp nodig blijft, zonder onderbrekingen gecontinueerd.

Leidende principes

In deze ambities tekent zich een aantal leidende principes af. Deze leidende principes zijn de waarden waarlangs we ons werk willen doen: beleid maken, inkopen, (subsidie)afspraken maken, sturen, administreren, monitoren, handhaven etc. Ze drukken de beweging uit die we als gemeente

en met onze partners willen maken. We gaan daarom werken en inrichten volgens de volgende leidende principes:

Gewoon DOEN

Het principe Gewoon DOEN roept in de eerste plaats op tot actie. Dat is ook precies wat we daarmee bedoelen. Actie om onze ambities uit te voeren en te handelen volgens de bedoeling van de Jeugdwet. En met onze partners daadwerkelijk te handelen om onze ambities te realiseren en de transformatie een flinke boost te geven. Wat we er ook mee bedoelen is 'doe maar gewoon': gewoon opgroeien en gewoon opvoeden. Alledaagse opvoedproblemen vragen om alledaagse oplossingen. Daar hoort geen jeugdhulp aan te pas te komen. We kijken altijd eerst naar wat er door de jeugdige en het gezin zelf kunnen oplossen met hun netwerk en eventueel met een vrijwilliger. Vervolgens is er een algemeen aanbod waar veel kinderen, jongeren en ouders prima mee geholpen zijn. Als er geen oplossing te vinden is of het kind te veel in de knel zit, wordt passende jeugdhulp ingeschakeld. Om deze werkwijze beter mogelijk te maken investeren wij in een sterke sociale basis en preventieve voorzieningen. Gewoon doen, is ook: doen wat nodig is.

Gewoon EENVOUDIG

Wij houden van eenvoudige oplossingen. We willen het rondom jeugdhulp eenvoudig maken en daarmee de kwaliteit verhogen. Eenvoudig maken betekent meer hulp direct beschikbaar maken zonder een indicatie. Eenvoudig betekent ook de bureaucratie en administratieve last onder te loep te nemen en kijken waar het sneller en makkelijker kan. En we zorgen ervoor dat iedere gemeente in de regio dezelfde administratieve voorwaarden stelt aan de jeugdhulpaanbieders. Eenvoudig is ook de taal in onze beleidsstukken, brieven, beschikkingen en de taal van onze medewerkers.

Gewoon THUIS en DICHTBIJ

Kinderen en jongeren groeien thuis op en als er hulp nodig is, wordt die zo veel mogelijk in de leefwereld van het kind geboden. Dat betekent dat we de jeugdhulp zo gaan organiseren en het systeem zo inrichten dat een groot aantal vormen van jeugdhulp dichtbij aanwezig is. Dus in de wijk waar het kind woont en/of op of nabij de school. Dit doen we dan ook weer eenvoudig: namelijk zo veel mogelijk 'gewoon' in samenspraak met het sociale netwerk en in de buurt, en waar mogelijk zonder verwijzing. Zodat de medewerkers meteen aan de slag kunnen. Gewoon doen dus.

En altijd VEILIG

Veiligheid is de absolute ondergrens. Hoeveel ambities we ook hebben of hoe het ook anders kan; een kind moet veilig zijn en veilig kunnen opgroeien. Op veiligheid of het ontbreken daarvan wordt altijd direct gehandeld, waarbij we terughoudend zijn met uithuisplaatsing. De impact van de hulpverlening voor het kind moeten in verhouding staan tot de (on)veiligheid die het kind ervaart of het risico op een verstoorde ontwikkeling. We gaan ambulant aan de slag waar mogelijk.